Köszöntő

Jézus mondja: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők: aki énbennem marad, és én őbenne, az teremsok gyümölcsöt, mert nélkülem semmit sem tudtok cselekedni.” Jn 15,5

Szeretettel köszöntöm jubileumi kiadványunk Olvasóját!

Templomunk hetvenedik születésnapján Isten iránti hálával emlékezünk gyülekezetünk történetére. Az elmúlt hetven évben számos változáson ment keresztül Dunakeszi, hiszen az egykori falu már egy negyven ezer lakosú várossá fejlődött. Templomunk és a hozzá szorosan kötődő gyülekezet sem maradt ki a változásokból.

Ám a változások ellenére a gyülekezet mindig kicsiny lélekszámú volt, és anyagi, pénzügyi lehetőségei mindig szerények voltak. Ebben a kicsinységben azonban nagy áldás van! A gyülekezetnek gyakran semmi más kapaszkodója, reménysége nem maradt, csak a föltámadott és élő Jézus Krisztus!

Az idézett evangéliumi igében Jézus nagyon világos, érthető példával mutatja meg: a szőlővesszők léte, élete elképzelhetetlen a szőlőtőhöz kapcsolódás nélkül. Az, hogy a dunakeszi gyülekezet mai napig él, és egy nagyon szép, otthonos hangulatú templomban kapja lelki táplálékát az igében, keresztségben, úrvacsorában és testvéri közösségben, csak úgy lehetséges, hogy élete mindig Jézushoz kötődött.

Az Egyház igazi kincse az evangélium, a Krisztusról szóló beszéd, melyben Ő maga cselekszik, történik a Benne bízókban. Vígasztal, erősít, bátorít, vagy éppen int, ha szükséges. Ha nem az élő ige hangzott volna ebben a templomban, ha nem lettek volna elkötelezett életű keresztyének, most nem ünnepelhetnénk. A miénkhez hasonló kis gyülekezetek tapasztalják igazán, hogy mennyi erő, áldás, váratlan lehetőség adatik akkor is, amikor emberi számítás szerint lehetetlennek tűnik a gyülekezet életének jövője. Krisztus nélkül valóban semmit sem tudunk cselekedni, de ahol Ő cselekszik, a lehetetlen is lehetségessé válik!

A hetven esztendőből, melyből nekem az utóbbi tíz év adatott, hogy a gyülekezet életében részt vehessek, elég idő ahhoz, hogy szemem előtt történjen a csoda: aki Krisztusban marad, sok gyümölcsöt terem. A gyülekezetből egyre többen nem csak a templomhoz, nem csak az ismerősökhöz kötődnek, hanem magához Krisztushoz.

Amint oltárképünkön Péter apostol addig nem süllyedt a Genezáreti tóba, amíg Jézusra nézett, úgy mi is mindenek előtt Jézusra tekintünk, akinek erejét, csodáit élte és éli gyülekezetünk. A gyülekezet nyitottsága, az újonnan érkezők iránt szívből jövő befogadó szeretete, a régebbi tagok iránt való figyelmes szeretet a Jézushoz tartozás gyümölcsei. Hálaadásunk ezért szívből fakadó, és reménységünk ezért egyúttal bizonyosság is.

Kovács László
lelkész

Evangélikus templom Dunakeszi 1939-2009

Előszó a 70-ik évi jubileumhoz

Kedves Olvasó!

A Dunakeszi Evangélikus Egyházközség idén 2009. szeptember 13-én ünnepli a templom szentelésének 70 éves évfordulóját, az 1939. szept. 10-i felszentelésre emlékezve, hálát adva az Úrnak ezért a 70 évért!

70 év! Hogy sok-e ez vagy kevés, nézőpont kérdése. Emberi mértékkel mérve sok, egy épület, egy templom történetében rövid.

A templom építőinek neve már mind csak emlék. Megmaradtak a korabeli fényképek alakjukról, egy-egy mozdulatukról, hátrahagyott emlékeikről, de legfőképpen az oly nagy szeretettel, akarással, áldozattal és imádsággal épített templomuk, amit ránk hagytak.

Köszönjük az Úrnak, minden apró és nagy tettüket, amivel a templom építésében közreműködtek, Istenünk dicsőségére, az őket követő utókor számára.

Megpróbálok az évfordulóra készülve az elmúlt 70 év történéséről, valamint a templomépítést megelőző évtizedekről a rendelkezésemre álló iratok, fotók, tárgyi emlékek, idős testvérek és a templomépítéskor jelenlévő személyek visszaemlékezései alapján hiteles beszámolót adni, az utánunk következőknek.

Nem törekedhetek pontos, tárgyilagos, hiánytalan történetírásra.

Első sorban azért, mert semmilyen ilyen irányú képzettségem nincs.

Főként a szüleimtől, nagyszüleimtől tanult, az elődök iránti tisztelet adja a merszet, hogy a jelen és a jövő generációnak adjam tovább ezt a kis kiadványt.

Egy kedves idős lelkésznőtől hallottam egy idézetet, sajnos csak a tartalmát jegyeztem meg:

„A múlt ismerete nélkül nem lehet a jövőért a jelenben hittel, felelősen cselekedni.”

Kérem, fogadja a kedves Olvasó hittestvéri szeretettel és toleranciával a 70 éves ünnepi megemlékezés alkalmából készült összeállítást.

Karvai Ottóné
felügyelő

Dunakeszi, 2009. szeptember 13-án.

A kezdetekről

Dunakeszi és Alag, két önálló, egymás mellett fekvő település neve a levéltári adatok alapján a XIII. század óta ismert volt. Hol lakott, hol kihalt településként tartották számon az írásos emlékek. Ez olvasható „A római kortól napjainkig” című 2008-ban Dunakeszin megjelent helytörténeti könyvben is. Az azonban, hogy mikortól települtek e két településre evangélikusok, csak meglehetősen hiányos adatok állnak rendelkezésünkre.

A Dunakeszin – Alagon élő evangélikusságról

Az tudni való, hogy II. József császár türelmi rendeletét követően kezdődött el evangélikus gyülekezet kialakulása, és ezt követően anyakönyvi nyilvántartás az evangélikusságról. Később a lélekszámban és anyagi áldozatvállalásban megerősödött evangélikus gyülekezetek kezdtek kisebb-nagyobb templomot építeni.

A közelben lévő Csomád faluban 1783-tól van írásos anyakonyvi feljegyzés a következő települések evangélikusságáról pl:Sződ, Sződrákos, Sződliget-telep, Csörögi major, Göd, stb.

Alag, Kisalag és Dunakeszi evangélikussága, mint Újpesthez illetve Rákospalotához közeli település, kezdetben Rákospalotán, majd 1923-tól 1975-ig Újpesten volt anyakönyvezve, mint fiókegyházközség.

Megfigyelhető a rendelkezésre álló egyházi anyakönyvekből, hogy míg Dunakeszi falu lakossága majdnem teljesen katolikus vallású volt, és így a Váci Püspökséghez tartoztak, addig a Dunakeszinél jóval kisebb létszámú Alag lakossága már megoszlott protestáns és katolikus vallású között.

Az ok igen érdekes:

A lovaglás és a lótenyésztés elkötelezett híve, gróf Széchenyi István baráti körébe tartozott gróf Battyányi Elemér, aki az alagi sárgahomokos területet, „Pest megyei Szaharát” lótenyésztésre al-

kalmasnak találta. Ennek okán a tenyésztéshez szép számban telepített Angliából Alagra a lótenyésztésben jártas családokat, akik főként protestáns vallásúak voltak.

Ezeknek a családoknak a leszármazottjai megtartották felekezeti hovatartozásukat az eltelt évtizedek során. Ebből az időből Dunakeszi-Alag szerte még ma is az egyik legismertebb evangélikus családnév a Hesp család neve.

Természetesen az evangélikusság az évek során ide települt evangélikusokkal bővült. Például Nagybörzsönyben a nemesfém-ércbányászok annak idején németajkú területekről lettek Magyarországra telepítve. A nemesfém-ércbányászat megszüntetésével a nagybörzsönyiek a megélhetésüket, és munkavállalásukat elveszítették, ezért Pest közelébe, így Dunakeszire és Alagra is költöztek új munkahely reményében.

De említhető az is, hogy a Trianoni határ lezárásakor, ill. a II. világháború után több erdélyi, Brassó környéki szász evangélikus család is letelepedett Dunakeszin.

Arra is számos példa volt és van ma is, hogy házasságkötések kapcsán, a legújabb időkben pedig a megépült lakóparkokba beköltözők köréből egyre több evangélikus hittestvér kapcsolódik be az evangélikus gyülekezet életébe.

(Megjegyzés: Alag és Dunakeszi 1951-ben került közigazgatásilag összevonásra. Innentől kezdve a település neve Dunakeszi, 1977-től városi rangot kapott)

A templomépítés előzménye dióhéjban

1989-ben, a templom felszentelésének 50 éves évfordulójára Éber Ottó, az egyházközség akkori felügyelője korabeli levelekből, presbiteri jegyzőkönyvekből, írásos visszaemlékezésekből összeállított kis füzetében a következők olvashatók:

„Az évszázad elején Dunakeszin 4-5 evangélikus család élt. Mint szórvány, Fóthoz tartozott. A fóti lelkész nemigen tudott ezzel a pár

családdal foglalkozni, míg – valószínűleg az 1910. évben Rákospalotához került.

Rákospalotán a nagyobb lelkészi létszám mellett megvolt a remény a gyülekezeti élet beindítására. A két község, Dunakeszi és Alag is támogatta a kis gyülekezetet. Szükség esetén anyagi segítséget is nyújtottak. Alag község előljárósága megengedte, hogy az ottani községi iskolában tarthassák az evangélikus istentiszteletet. Ilyenkor mindig rendelkezésre bocsátották az iskola harmóniumát is."

„Az 1921. május 29-én tartott közgyűlésen, melyen ***Kovácsy Kálmán rákospalotai lelkész*** elnökölt, a Dunakesziek kimondták szórvány-gyülekezetből fiókegyházközséggé alakulásukat, presbitériummal, tisztségviselőkkel.

Első felügyelője: Ulreich Nándor, első gondnoka: Polonyi Gyula, első pénztárosa:Mayba Mátyás, és első jegyzője: ifj. Greguss Pál."

A Rákospalotai evangélikus egyházközséghez való tartozás ideje alatt minden hónapban volt istentisztelet, de rendszertelenül. Ez volt az oka annak, hogy az istentiszteletek látogatottsága mind gyérebb lett. Kovácsy Kálmán, látva a helyzetet, kijelentette, nem vállalja tovább Dunakeszi fiókegyház pásztorolását, bár az anyaegyházra ezzel kapcsolatban semmiféle anyagi gond nem hárult. Tehát Rákospalota az Alag-Dunakeszi fiókegyházat úgymond „elbocsátotta kötelékéből".

Dunakeszi előtt így adott volt a kérdés, hová is kellene akkor csatlakoznia. Voltak, akik Újpestet ajánlották, egyesek a Váchoz való csapódást tartották volna hasznosnak, míg ismét mások a Budapest-Deák térhez való csatlakozás gondolatát vetették fel.

A problémát végül is ***Blatniczky Pál esperes*** oldotta meg, aki ideiglenesen Újpesthez irányította Alag-Dunakeszi fiókegyházat azzal, hogy Újpest egyik hitoktatója lássa el Dunakeszi hívek gondozását.

Alag-Dunakeszi gyülekezete az egy év próbaidő alatt kiállta a próbát, szépen fejlődött, egyre jobban erősödött, és az újpesti egyházszervezethez csatlakozott.

Az újpesti parókus lelkész végezetül ***Mezei József vallástanító lelkészre*** bízta Alag-Dunakeszit. Mezei József örömmel teljesítette ezt a szolgálatot, feltehetően 1931-32-től.

Ez az intézkedés Dunakeszi életében pedig igen komoly fordulatot hozott. Az eleddig mostohagyermekként kezelt gyülekezetben megpezsdült az élet. Rendszeressé váltak az istentiszteletek.

Minden hónap első vasárnapján tartottak összejöveteleket, és ilyenkor kántort is kapott a gyülekezet, ***Agárdi György*** személyében, aki 1935. szeptemberétől 1940. augusztus 31-ig végezte a kántori teendőket és vezette a gyülekezet énekkarát. Minden hónap utolsó vasárnapján vallásos esteket rendeztek, az ifjúság közreműködésével.

Hordozható oltár

Az istentiszteletek külsőségekben is gazdagodtak, mivel – az egyébként betegkezű – idős presbiter, ***Jankovich György*** egy szép kis hordozható oltárt készített. Ugyanakkor egy összecsukható szószék is készült, ami sok évtizeden át, 1999-ig használatos volt az alagsorban, a gyülekezeti teremben.

Mezei József munkájának eredménye volt az Evangélikus Nőegylet is, amely 1932. novemberében alakult meg. ***A Nőegylet elnöknője E. Issekutz Gyuláné*** volt.

A Nőegylet rendezte a teadélutánokat, kirándulásokat, műsoros és táncestélyeket. Az első teadélutánt 1932. december 11-én rendezték.

A bevétel olyan magas volt, hogy rögtön 150 db. teáscsésze készletet tudtak beszerezni, ezen felül 17 evangélikus családot, valamint felekezeti különbség nélkül 40 iskolás gyermeket részesítettek segélyben.

Időközben annyira megerősödött a fiókegyház, hogy a hívek már gondolhattak a templomépítésre.

1935-ös adat szerint akkor Alagon, Dunakeszin, valamint a közben épült Műhelytelepen és Kisalagon (régi nevén:Kundházán) ekkorra már több mint 400 lutheránus hívő élt. Az alagi iskola egyik tantermében ekkor már nem csupán minden hónap első, hanem harmadik vasárnapján is tartottak Istentiszteletet.

Szükség volt tehát a templomra.

A templomépítés története

Az evangélikus gyülekezet vezetősége már 1925-től kezdve dolgozott a templomépítés érdekében.

Egy templomépítéshez – mint egy lakóház építéséhez is – kell egy telek, ahol építeni lehet, kell pénz az építéshez, kell tervező az építendő épület megtervezéséhez és kell egy építőmester – ma már úgy fogalmazunk:kivitelező – az építendő épület elkészüléséhez.

Nos, ez Dunakeszin a következők szerint indult.

A templomépítéshez szükséges pénz alapját Bohunka Lajos akkori másodfelügyelő, Dunakeszi község köztiszteletben álló főjegyzője vetette meg azzal, hogy egy gazda által jutányos áron felvásárlásra felajánlott 2 hold szántóföldet – közvetlenül Dunakeszi község szélén – az egyház részére engedte át. Ezt a földet azonnal parcelláztatta az egyház, és négyszögölenként 10 pengő kezdőáron árúsította, (2,20-al vette)

Ezek után a lelkész még gyűjtő útra is elindult, mint ahogy azt az istentiszteleteken ki is hirdette. Eredménye: 5.400.-Pengő volt.

A pénz így szép lassan gyűlt a templom alapra.

A Nőegylet munkája különösen sokat jelentett. Meghívott színészek szereplésével kultúrestet rendeztek. Egy alkalommal a gyülekezet kibérelte a Bp. Teréz körúti színházat Budapesten egy délutáni előadásra. Máskor az Alagi Pavilon Étteremben rendeztek előadásokat. Ezekre az alkalmakra az ifjúság tanult be színdarabokat.

E. Issekutz Gyuláné összeköttetése révén, - hiszen a férje a Magyar Királyi Lovaregylet vezetője volt - megszerezte a mai, Posta utca - Fóti út sarkán álló telket. A Dunakeszi fiókegyház 100 évre bérelte ki ezt a telket, és minden évben 1 arany forint jelképes bérleti összeget fizetett érte. A gyülekezet árúba bocsátotta a 2 hold földből kialakított 12 telek mellett a régebben megvásárolt 627 négyszögöles templomtelket is. Az ifjúság téglajegyeket árult.

„Mivel pénzben már 13.000.-pengőnk volt, (ez mutatja a hívek erő feletti adakozókészségét) elhatároztuk, hogy megkezdjük az építkezést. Érintkezésbe léptünk egy építészmérnökkel, de nem sikerült vele megállapodnunk. Közvetlenül a mérnökkel való tárgyalás megszakítása után Bohunkával hazamenet találkoztunk Szabó János építőmesterrel.

Ezt az embert az Isten küldte! – mondta Bohunka, és mindjárt megszólítottuk, és elhoztuk ide, megmutattuk neki ezt a helyet, amit ő látva megjegyezte: „a templomot ki kell emelni a mélységből egy szuterénnal „ És kiemelte, és felemelte. Így segített bennünket az isten templomhoz, ehhez a templomhoz. Ez röviden, szárazon a templomépítés története.”

Ez a fenti idézet olvasható Mezei József esperes úrnak a templomépítés 20 éves évfordulójára írt levelében, melyben visszaemlékezett a múltra.

A közgyűlés tehát megbízta az építőmester Szabó Jánost, hogy az általa benyújtott terv és költségvetés szerint kezdje meg az építkezést.

Idáig majdnem szóról szóra így írta le Éber Ottó akkori felügyelő, a templom 50 éves jubileumára összeállított kis kiadványában.

Az elmúlt hónapokban kutakodtunk, leveleztünk, hogy valami többet megtudjunk arról, ki volt a tervező mérnök, akinek a nevét se tudtuk, ki volt Szabó János, akinek a keze munkáját dicséri a templomunk külső belső megjelenése?

Nos, a tervezőmérnök neve a Pest megyei levéltárból kapott tervrajzmásolat szerint **Lehoczky Gyula okleveles építészmérnök**, a terveket 1938-ban készítette. Ennek a tervnek a homlokzati része

bekerül kiadványunkba, de mint látható, nem sok azonosság található a templomunkon.

Igyekeztünk építészmérnök körökben tudakozódni, tervezett-e Lehoczky Gyula máshol evangélikus templomot. Ghyczy Emil nyug. műegyetemi tanár, Budapest V. kerület volt főépítésze addig jutott el a kutatásban, hogy talán Tatabányán épült egy evangélikus templom 1938-39 táján Lehoczky Gyula tervei szerint, de ez a templom „nem üzemel". Furcsa kifejezés, feltehetően a tatbányai bányafeltárások során ítéltetett bezárásra statikai veszélyek miatt.

Ennél érdekesebb Szabó János építőmester neve, személye. Egy véletlen könyvtári beszélgetés folytán **Gellérfy Jenőné**, a helybéliek által Pirók Matyinéni néven ismert idős hölgytől tudtam meg, hogy Szabó János Újpest egyik legismertebb építőmestere volt. Mint építőmester jogosítványa volt tervezésre is. Ezért aztán az ő tervei alapján épült meg a Dunakeszi evangélikus templom. Szabó János ugyanis referenciamunkának tekintette ezt a templomépítési megbízást. Az 1930-as évek végén a lóversenyzés kapcsán egyre több versenyző, tréner, lóverseny-látogató kezdett Alagon telket venni, és házat építtetni. Tehát egy jól fejlődő településnek ítélte meg Szabó János Alagot és bízott abban, hogy egy nagyszerű építészeti alkotás jó reklám lesz neki, s további megbízásokhoz juthat.

Hogy ez így történt-e, azt már nem tudta megmondani Matyinéni se.

Tény, hogy Szabó János az akkori legkorszerűbb építészeti technológiával, vasbeton gerendákat használva építette meg.

A költségvetés szerint a templom építési költsége 35.000.-Pengő volt. A gyülekezetnek csak 13.000.-Pengője volt, ez csak a szuterénre volt elegendő. De bíztak elődeink abban, hogy az építkezés folyamán folyamatosan sikerül pénzt gyűjteni. Adakozott Raffay Sándor püspök úr, is a szórványalapból, de adott a MÁV telep, Lányi Ferenc vezető buzgóságának eredményeképp, adott Dunakeszi és Alag falu, sőt a kisalagiak is, függetlenül attól, hogy evangélikusok voltak-e, vagy sem.

1938. augusztus 28-án szabadtéri istentiszteletet tartottak, melynek keretében megtörtént az első kapavágás. Ezzel megkezdődött a templom építése.

A templom telke jóval mélyebben volt, mint a telek melletti út szintje. A telek déli részén pedig egy kelet-nyugati irányban húzódó lövészdomb volt. Itt gyakoroltak a leventék lőni, és a golyókat a sárga puha homokdomb fogta meg. A templom építése során ebből a rengeteg tiszta, szilikonos homokból használtak a habarcsnak, csak a lőszermaradványokat kellett kiszedni a homokból.

A munka látványos gyorsasággal haladt. Több fotó is készült az építkezés menetéről.

Szabó János és csapata rendületlenül dolgozott, bár tudta, hogy a gyülekezet pénze elfogyott. 1938. év végén állt a templom, 1939. tavaszán berakták az ajtókat, ablakokat. Végül is a Hitelszövetkezettől felvett kölcsönnel a gyülekezet ki tudta fizetni az építkezés munkadíját.

Ezt a templomot az emberek szeretete építette. De építette emellett ezt a templomot Szabó János. Ő adta a legtöbbet, a lelkét adta bele: „Köszönöm nagytiszteletű úr, hogy alkalmat adott a templomépítésre. Boldog vagyok, hogy házat építhetek Istenünknek!” – olvasható Mezei József esperes úr megemlékezésében.

Az egyháztagok vállalták a templom berendezését. Issekutz Gyuláné az oltárt, Ulreich Nándor felügyelő a világítási felszerelést, Greguss Pál jegyző a harmóniumot, a Nőegylet a terítőket és a szőnyegeket, Mezei József nagytiszteletű Úr a szószéket, és a két nagy széntüzelésű kályhát, Bohunka Lajos másodfelügyelő a harangok egyikét, a hívek 120 széket adományoztak. Így készült el és áll ott azóta is az ország egyik legszebb evangélikus temploma, várva az ünnepélyes felszentelést.

1939. szeptember 10-én volt a templomszentelés felemelő ünnepe, amikor is dr. Raffay Sándor püspök úr felavatta ezt az impozáns templomot.

Igen nagyszámú gyülekezet, más felekezetek tagjai és a vendégek jelenlétében nyílt ki a templom kétszárnyas ajtaja.

Amikor Raffay püspök úr belépett, csak annyit tudott mondani a meglepetéstől: „Ez templom!” .

Az *Evangélikus templomok* című könyvben (összeállította Győri Aranka) ez áll templomunkról: … *„Szót kér olykor a gótika iránya és különösen kétféle jelentkezési formában. Egyik a vonalak erőteljes felfelé igyekvése, másik a csúcsíves díszítések alkalmazása. Mindkettőt megtaláljuk Alag-Dunakeszi Istenházán. Tervezője Szabó János 1938-1939-ben építette. Az említett gótikus sajátosságok igen érdekesen párosulnak a modern vasbeton-építészeti követelményekkel. Sima, egyszerű falazást látunk a homlokzaton, melyet csak a falba süllyesztett nagy kereszt szakít meg az oromfal alatt. Három kis kerek ablak a bejárat felett, s a bejárat hármas nagy csúcsíves kapuja, amelyek először nyitott előcsarnokba visznek s három sötét torkukkal kitűnő fény-árnyék hatást keltenek. A homlokzatot két oldalt egy-egy vékony torony fogja össze gótikus ízlés szerint, igen magas, nyúlánk sisakkal, de minden dísz nélkül. A főtorony azonban nem a bejárat felett emelkedik, hanem a bejárattól balra. Alsó fele szigorú hasábforma, ezen sokszögű emelet áll csúcsíves ablakokkal, az egészet sokszögalakú, egyszerűen megoldott sisak zár le, keresztt el a csúcsán. Újabb templomaink között az Alag-Dunakeszi egyike a legharmónikusabb, legnemesebb arányú alkotásnak.”*

A templom összköltsége a tervezett 35.000.Pengővel szemben 46.350,.Pengőt tett ki. Volt még tartozása az egyháznak a Hitelszövetkezettel szemben, de minden adósságát két év alatt rendezni tudta, mivel a hívek a gyűjtést tovább folytatták.

A gyülekezet létszáma a templomszentelés évében 499 fő volt, amibe 45 kisalagi hívő is beszámíttatott.

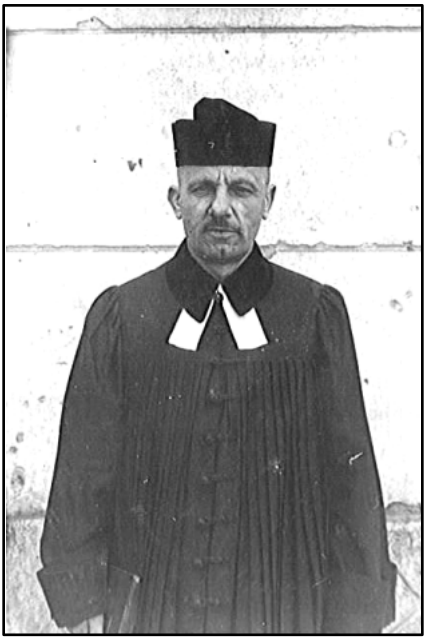

Mezei József

Bohunka Lajos, Issekutz Gyuláné

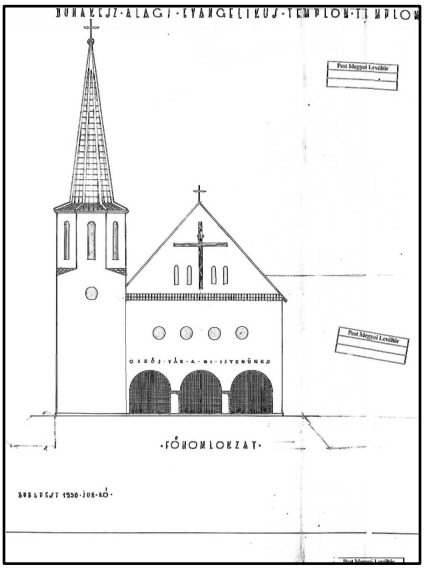

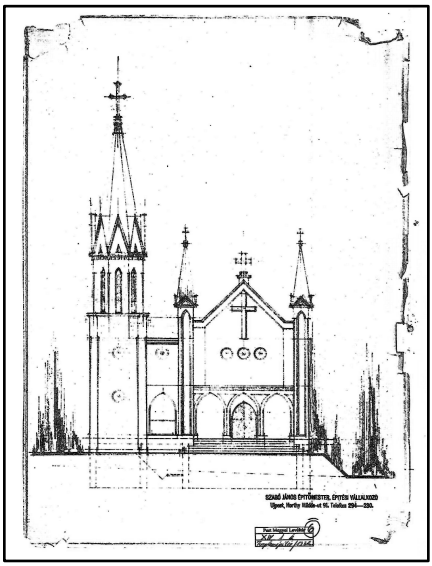

A templom eredeti és Szabó János által átdolgozott tervrajza

Első kapavágás a templomtelken

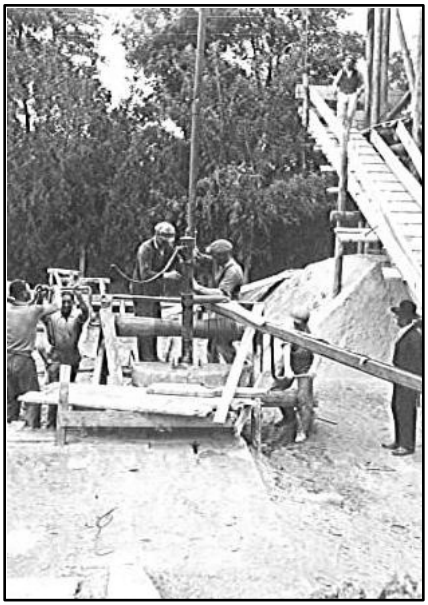

Zajlik az építkezés

Szabó János ellenőrzi a munkálatokat

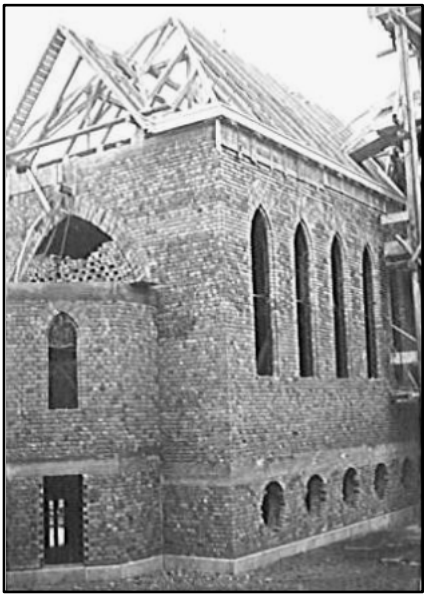

Állnak a falak 1938. nyarán

Dr. Raffay Sándor püspök úr felszenteli a templomot

A Dunakeszi Evangélikus templom története 1944-től

A II. világháború nagy kárt okozott a templom épületében. Ennek több oka is volt. Dunakeszi alig 15 km-re fekszik Budapesttől és a főváros ostroma kapcsán az ellenséges haderők – németek, oroszok – egyaránt megszállták a rohamok előkészítése, illetve a visszavonulásuk során. Másodsorban már akkor működött a repülőtér, ami ugyancsak potenciális támadási lehetőséget nyújtott mindkét harcoló félnek. Először 1944-ben a németek szállták meg Dunakeszit és Alagot, majd 1944. december 28-tól az oroszok. A németek hosszabb itt tartózkodásra rendezkedtek be, és jelentős lőszermennyiséget rejtettek el, amit sorosan kötött tányéraknazárral láttak el. Egy ilyen bunker a templomtól légvonalban alig 200 m-re volt, s persze folyamatosan fel-fel robbant egy-egy tányérakna, emberi áldozatokat követelve.

Templomunk be volt zárva. A lelkészek nem tudtak Újpestről kijárni. A templom értékei közül a gyülekezeti tagok megpróbáltak maguknál elrejtve megőrizni jegyzőkönyveket, szőnyegeket, úrvacsorai és keresztelési kegyszereket, oltárterítőket, énekeskönyveket, valamint a pénztárnaplót és a költségvetést.

A templomot ismeretlen tettesek feltörték, és minden mozdíthatót elvittek. Hála Istennek megmaradt az oltár, a szószék, a két nagy vaskályha, de a székek, a harmónium és minden más eltűnt. A harangok a toronyból lekerültek. Valószínűleg óvatosságból leeresztették, mert ha lezuhan, akkor megrepedhetett vagy eltörhetett volna. Ezt már nincs kitől megkérdezni, és az iratok közt sem találtam erre utaló nyomot.

A háború után **Sikter László** segédlelkész tudott Dunakeszire kijönni Újpestről, és a csekély számban, könnyes szemmel megjelenteknek istentiszteletet tartani.

1945. Húsvétra

Drága kis templomunk
Csak hogy megmaradtál!
Ágyúgolyó, gránát, - féltünk, hogy eltalál!
De lám, csoda történt -váltig így kívántuk –
Kicsi templomunkat épségben találtuk.

Újból összegyűltünk, imádkozni szívből
S buzgón énekelünk énekeskönyvünkből.
Bíz nem sokan vagyunk, de egy szív, és egy lélek!
Kicsi templomunkban zengve zeng az ének!

Hálát mondunk a sok jótéteményekért,
S szívből esengünk az elkövetkezőkért.

Jó papunk beszéde nyílt szívekre talál
Így nem rémít minket sem bánat, sem halál!

Moser Ottóné, Bauer Margit hitterstvér verse

Ettől kezdve minden vasárnap **Mezei József** lelkész úr és a segédlelkészek felváltva tartották az istentiszteleteket. Mezei József az istentisztelet után presbiteri ülést is tartott. A *Németh testvérek* és a *Gesztesi család*, akik az általuk elvitt egyházi dolgokat majdnem mind meg tudták őrizni, visszahozták a templomba. Miután a székek mind eltűntek, a *Nőegylet* által az alagsorba vett és épségben megmaradt lócákat felhozták a templomba, és azon ültek a hívek az istentiszteletek alkalmával.

A létszám megcsappant. Voltak, akik meghaltak, így többek közt *Ulreich Nándor* felügyelő is, akit a templomban ravataloztak fel. Voltak, akik a háború elől védettebb helyre költöztek, és voltak, akik fogságba estek.

A hívek nagy örömére sikerült a háború előtt leengedett harangokat épségben visszajuttatni a templomtoronyba.

1947. december 11.

Szólnak már az új harangok,
Zendüljön fel hát az ének:
Hálát mondjon ajkunk
Az egek Istenének!

Ki megsegélt bennünket,
Hogy harangszó kísérettel
Dicsérhetjük szép énekkel.

E napon ím megfogadjuk,
Hogy mi híven kitartunk:
Látogatjuk Isten házát,
S mint hű nyáj megmaradunk

Megmaradunk mellette,
Ki érettünk keresztre
Feszítette drága testét
Hogy megmentse nyája lelkét.

Moser Ottóné, Bauer Margit verse

A gyülekezet élete elindult. *Németh László* akkori gondnok minden vasárnap hajnalban befűtött a két nagy samottos vaskályhába annyira, hogy a kályhák oldalai fehéres-vörösesen izzottak. Ezzel is csak annyit tudott elérni a szorgalmas gondnok, hogy legalább a lehelet nem látszódott.

Bánszky Pál presbiter testvérünk éveken keresztül hűségesen hordta ingyen a kétlovas szekerével a templomnak a tüzelőt, ami az alagsorban lett betárolva. Most a vizesblokkok vannak a helyén. *Hesp Vali néni* , a nőegylet egyik tagja rendszeresen nevelte abla-

kában a virágokat, hogy mindig élő virág legyen még télen is az oltáron. *Issekutz Gyuláné, Paula néni* sokszor beült a harmónium mögé, és gyönyörűen kísérte az éneklő gyülekezetet, amikor a kántorunk *Gesztesi Gyula* épp nem ért rá, vagy beteg lett. *Zémann Vilma néni* nőegyleti tag vette át a pénztárosságot *Németh Ferenc* testvérünktől, amikor ő lebetegedett. *Fórián Sándorné Manci néni*, méhész férjével közösen minden adventi szeretetvendégségre mézet ajánlott fel tombolára. *Keresztes Pálné*, és menye *Keresztes Ödönné Éva néni, Géczi Kati néni Pusztai Pálné, Juliska néni* állandó asszonytársként segédkeztek a szeretetvendégség előkészítésében, a sütemények sütésében, a szendvicsek elkészítésében. Sok-sok kedves hittestvér arca, emléke villan fel emlékezetemben, akiknek már a nevét elfelejtettem, de akik fáradhatatlanul tették a dolgukat a háború utáni ínséges időkben Isten dicsőségére. Bizonyosan hiszem, hogy az Úrnál együtt vannak.

1952-ben újabb megrázkódtatás érte a templomunkat. A templom közelében, légvonalban körülbelül 700 méterre egy lőszerraktárt robbantottak fel. Ez szintén megviselte a templom épületét. A detonáció az összes ablakot kitörte. Az akkori körülmények között a szuterénban csak egészen egyszerű üvegezésre volt mód, a templom ablakaiban sokáig darabokból összeillesztett, különböző mintájú katedrál és opálüveg volt.

1950-ben *Mezei József* lelkész úr, aki akkor már esperes volt, felsőbb egyházi utasításra megvált a gyülekezettől, de a kapcsolattartás megmaradt.

1969-ben a templomunk felszentelésének 30 éves évfordulójára **Bolla Árpád** akkori lelkész úr szervező készségének köszönhetően a templom vasút felőli homlokzatának felújítására kerülhetett sor. Ennyire futotta anyagi lehetőségünkből, de mindannyian rendkívül örültünk, hogy a templom bejárata előtt álló lépcsők nincsenek minduntalan tele a lehulló vakolatdarabokkal. Még egy nagy örömben volt részünk ekkor. *Bodrogi János* üveges mester, aki korábban a Budapest-Fasori evangélikus templom üvegezését végezte, elvállalta a Dunakeszi templom üvegezését is. Végre megszűnt a sok

toldozott-foltozott üvegablak, s a ma is látható szép üvegeken jön be a világosság és a napsugár.

Az már külön adomány, hogy a háborúban eltűnt két mennyezeti lámpa helyett egy gyönyörű, de renoválásra szoruló rézcsillárt is kaptunk a fasori testvérektől. Ezeket *Klement István* kisalagi testvérünk akkurátus munkával megjavította, kitisztítotat, és felkerültek templomunk menyezetére.

1980-ban *Krajczár István*, akkori felügyelő kezdeményezésére a presbitérium úgy döntött, hogy a Verseny utca és a Fóti út felőli fa léckerítés már nem javítható tovább, újat kell csináltatni. A presbiterek és a gyülekezeti tagok összefogva lebontották a régi szétszáradt léckerítést, *Rátki Zoltán* építésztervező tervei szerint elkészült a betonalap, *Borovszki László* és *Éber Ottó* presbiterek, akik munkájukból származóan rendelkeztek vasipari tapasztalattal, elkészítették a betonba állított vas tartóoszlopokat és az összekötő elemeket, az asztalossal legyártatott faléceket még felszerelés előtt favédőszerben megmerítve, közös erővel szerelték fel a vas tartóoszlopokra. **Bohus Imre** akkori lelkész úr is derekasan kivette a munkából a részét, s *Adámi Pál, Pfandler Károly, Éber Ottó* voltak Bohus nagytiszteletű úr mellett az állandó munkatársak, de sokszor egy-egy órára, napra más is betársult a feladatba.

1986-ban egész Dunakeszin végigsöpört egy nagy vihar, ami az evangélikus templom tornyát, különösen a kúpcserepeket felszaggatta, és főleg a Fóti útra sodorta, dobálta. Szerencsére személyi sérülés nem történt. Ipari alpinistákat kerestünk és azok hárították el a kárt. Még Bohus Imre nagytiszteletű úr szolgálata idején *Maródi Istvánné* hittestvérünk adományaként a harangok elektromosítására is sor került.

1989-ben, **Nyírő Olga** lelkészi munkatárs szolgálati idején a templom teljes külső tatarozására került sor. Sok gyülekezeti tag, de jónéhány szimpatizáns is kitartó segédmunkával verte a falakról a vakolatot. *Kurdi Miklós* váci építőmester ugyanis felkínálta, ha nem nekik kell a vakolatot leverni, jelenősen olcsóbban tudja a munkát elvállalni. Voltak olyan idős – főleg asszony- testvérek, akiknek erejük nem volt ilyen nehéz fizikai munkát végezni, de maguk he-

lyett fogadtak és fizettek egy-egy napra szakembert, ezzel is segítve a tatarozást előkészítő munkát. Végül is 1989. szeptemberében már a megújult külsővel rendelkező templomban adhattunk hálát Istenünk megtartó erejéért, a templom felszentelésének 50 éves évfordulója alkalmából.

1997-ben **Mónus László** helyettes lelkész szolgálata idején az alagsorban a régi tüzelőtároló helyére vizesblokk került , valamint az alagsor olajkályhával való fűtését megszüntetve, gázcirkóval működtetett radiátoros fűtés lett. Ezen kívül csendes riasztási rendszert is kialakíttattunk. Ezek a munkálatok részben lízingkonstrukcióval, részben országos egyházi támogatással valósultak meg.

2002-ben *Sziráki Gábor* asztalosmester a templombelsőhőz stílusban és anyagában is harmonizáló tölgyfa keresztelőkutat készített hittestvéri adományból.

2003-ban *Hesp Edéné* hittestvérünk adományaként felkerült templomunk homlokzatára az evangélikus köszöntés: Erős vár a mi Istenünk!

2007-ben a templomépítés óta áhított korszerű, digitális orgonával gyarapodott a templomunk. Az orgona 1.883.000.-Ft-ba került, ebből 1.553.000.-Ft-ot a *Mezei József Evangélikus Alapítvány* adományozott, 300.000.-Ft-ot pedig a *Gusztáv-Adolf Segélyszervezet* adott.

Az új orgona

2008-ban a templom területén fúrattunk egy kutat, hogy a kert locsolása olcsóbban megoldható legyen. Ugyanakkor a vezetékes víz kerti csapjának kialakítása *ifj. Greguss István* adománya. Ezen kívül két kétkaros kandelábert is telepíttettünk a gyülekezeti terem megközelítésének megvilágítására, hogy az esti órákban a bibliaórára járó illetve az esti istentiszteleti alkalmakra jövő testvérek el ne essenek.

Gyülekezeti élet egyházon belül, városon belül

Az alag–dunakeszi szórványgyülekezet életében kulcsszerepet töltöttek be a gyülekezeti alkalmak. A kezdetben havonta egyszeri istentiszteleten kívül az asszonytestvérek különböző, lehetőségeket szerveztek teadélután keretében, amelyeken egyházi témájú kulturális programok voltak. Az ilyen alkalmak csekély pénzbevételét részben jótékonyságra, részben a gyülekezet életét segítő beszerzésekre fordították. Ezek a gyülekezeti alkalmak a gyülekezet létszámban történő megerősödésével egyidőben szeretetvendégségekké, műsoros estekké bővültek, és a havi egyszeri istentiszteletek havi kétszeri, majd hetenkénti alkalmakká sűrűsödtek.

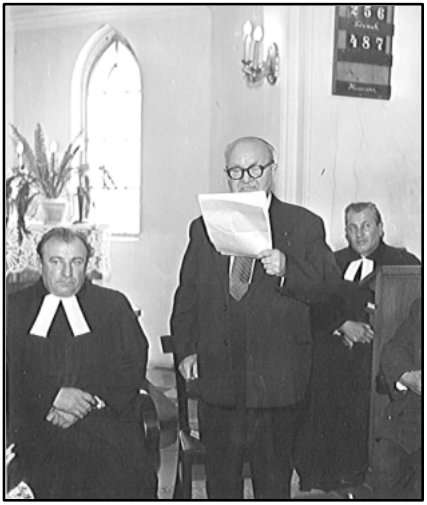

Matuz László beiktatása

Mezei József lelkészi szolgálata kezdetétől, majd az őt követő **Matuz László** lelkész úr szolgálati idején is egyre több gyermek került a gyülekezet közösségébe, így a gyermekhittanóra is rendszeressé vált. Majd minden évben volt konfirmáció, igaz, váltakozó létszámmal. Ezek a gyermekek énekkel, versmondással szolgáltak a gyülekezetnek egy-egy szeretetvendégségen. A jelentős

változás a templom felszentelését követően a háborúig, majd a háború után volt, amikor évente négyszer tartottunk szeretetvendégséget. A forró tea mellé aprósütemény és szendvics is került, a meghívott előadó lelkészek híres, nagy tudású, felkészült emberek voltak, akiknek előadására nem csupán evangélikusokkal, de más felekezetbeli vendégekkel is zsúfolásig megtelt az alagsori gyülekezeti terem.

Bolla Árpád beiktatása

Bolla Árpádot köszönti Éber Ottóné

Matuz László lelkész úr házasságkötésekor elköltözött Dunakesziről, őt követte a szolgálatban **Bolla Árpád** lelkész úr, aki ugyancsak nagyszerű előadókat nyert meg a szeretetvendégségek előadóinak.

Az emlékezetes előadókat nem lehet mind felsorolni, hisz ez egy egész kis könyvet tenne ki. Csak egy-két igazán maradandó esemény megemlítésére vállalkozhatunk, mint például *dr. Keken András* ifjúsági témájú előadása, vagy *Szabó József* püspök és híres Madách kutató csodálatos Ember tragédiája eszmefuttatása, *Koren Emil* elmélkedése egy bibliai textus kapcsán, *id. Harmati Béla* a szeretetszolgálatról tartott előadást, *id. Hafenscher Károly* a keresztény felekezetek közötti párbeszédről tartott előadást, *Keveházi*

László egy katonakorától őt elkísérő Máté evangéliumbéli texusról. Előadó volt *Virágh Gyula* esperes, *Ferenczy Zoltán,* volt gyülekezeti tagunk gyermeke, *Nagybocskai Vilmos,* aki gyermekként Alagról indult Mezei József esperes úr biztatására a teológiai pályára. De volt más vallású lelkész előadónk is szép számmal, sőt világi foglalkozású keresztény meghívottunk is volt néhány alkalommal. Bolla Árpád lelkész úr szolgálati ideje alatt addig soha nem látott, összetartó, szinte minden alkalomra eljáró ifjúságot nevelt ki, akikkel kéthetente tartotta az ifjúsági órákat. Néha egy-egy ifjúsági órára valamelyik ifjú kapott megbízást egy adott témáról való felkészülésre. Volt arra is példa, hogy egy közeli helyen, pl. Sződligeten a templomban tartották az ifjúsági órát. Bolla Árpád világi szolgálatából következő külföldi távolléte alatt is megtartották az ifjúsági órát abban a témában, amit a lelkész úr előre kijelölt. Ezek a gyülekezeti alkalmak 1974-től – kényszerűségből – egyre ritkultak, de meg nem szűntek.

1989-től **Nyírő Olga** szolgálati idejétől újra indultak a hittanórák.

Nyírő Olga beiktatása

1995-től **Mónus László** szolgálati idejétől pedig újra indultak az ifjúsági órák is. Ennek kapcsán 10-15 fős lelkes ifjúság kovácsolódott össze, akik sokszor vendégeket is hoztak magukkal az alkalomra. Tevékenyen kapcsolódtak be a gyülekezeti életbe azzal, hogy 1997 nagypéntekén előadták a Passiót, 1997. karácsonyán pedig Karvai Orsolya által írt darabot *Profán Karácsony* címmel, tükröt tartva a gyülekezeti tagok elé, hogyan is éljük meg a Szeretet ünnepét. 1998. húsvétján a *Tanítványok tusakodása* címmel ismét előadással szolgáltak a gyülekezetekben. 1997-ben egyhetes kerékpáros túra keretében Mónus László autós kíséretében Dabas–Gyón–Apostag–Soltvadkert–Kecskemét–Pilis útvonalon az evangélikus gyülekezeteket látogatták végig. A túra olyan jól sikerült, hogy 1998-ban egy újabb egyhetes út következett: Ősagárd–Vanyarc–Terény–Balassagyarmat–Nagybörzsöny útvonalon. Út közben közös ebédfőzés, közös sport a helybéli fiatalokkal, daltanulás, gitározás tette változatossá a programokat.

1997-től hagyománnyá vált az ádventi és böjti egyházzenei áhítat. Ezeken az alkalmakon részben helybéli zenei előadókat kértek fel, később a környéken ismert énekkarok, zenekarok, előadók adtak hangversenyt. A belépés mindenkor ingyenes, de adományt mindig köszönettel fogadtunk, ebből fizettük a fellépőket.

1998. júniusában Regensburgból érkezett egy autóbusznyi német evangélikus turistacsoport egy rövid látogatásra, akikkel a kapcsolatot még jó ideig tartottuk.

1999. tavaszán dr. Csiba Árpádné, Nagy Alice evangélikus keramikus művésznek adtunk helyet a felújított gyülekezeti termünkben, ötvenedik jubileumi kiállításának megnyitására.

1999. augusztusban, Mónus László nyugdíjba menetele után ökumenikus ifjúsági napot tartottunk, a vezető ismét Bolla Árpád volt, a vendégek Cselovszky Ferenc, Smidéliusz Gábor lelkészek, és egy református végzős teológus volt, de vendég volt Lengyel István szobrászművész-rajztanár a Dunakeszi Gimnáziumból, aki rendkívül érdekes interaktiv előadással kapcsolódott be az ökumenikus ifjúsági programba.

Kovács László lelkész

1999. szeptemberétől **Kovács László** lelkész úr jött Dunakeszire családjával.

A helyi szokások és a hívek megismerése után igyekezett folytatni az istentiszteletek mellett a többi gyülekezeti alkalmakat is. Folytatódott a hitoktatás, a konfirmációra felkészítés, a felnőttek bibliaórája, először valamelyik hittestvér lakásán, aztán amikor megépült az új lelkészlakásban a lelkészi hivatal, akkor a lelkészi hivatalban, végül a nagyszámú résztvevőre tekintettel a gyülekezeti teremben.

Rendszeressé vált az évi két szeretetvendégség is.

Új közös program lett a gyülekezeti kirándulás, amikor egy napon belül kényelmesen megjárható célt választva autóbusszal kirándulnak a hívek. Voltunk már Nagybörzsönyben, Csákváron és környékén, Tokajban és környékén, Szarvason és a szarvasi Pepi kertben is.

Gyülekezeti nap 2009. május 16.

2008-ban ősszel gyülekezeti családi napot tartottunk a Biblia éve jegyében. Az alkalom rendkívül jól sikerült, kicsik és nagyok felnőttek és félnőttek egyaránt jól érezték magukat.

2009. tavaszán a gyülekezeti napot megismételtük, hasonló nagy létszám-

mal, és hasonló jó hangulatban. A gyülekezeti családi nap nyitott, ökumenikus, minden érdeklődőt szívesen látunk.

2008- őszétől megkezdődött a felnőtt hittanóra, heti rendszerességgel, ez az alkalom is nyitott a nem evangélikus felekezetekbe tartozó hívek vagy keresők részére

Mint látható, 1997-től az evangélikus templom rendszeresen részt vesz a város kulturális életében az adventi és böjti egyházzenei áhitataival. A közreműködők közt volt Sellei Zoltán, Gryllus Vilmos és társai, ifj. Szotyori Nagy Gábor, a dunakeszi Servite ökumenikus kórus, a veresegyházi Cantemus kórus, stb.

Volt már fotókiállítás, és kerámia-kiállítás is a gyülekezeti teremben.

Lelkészlakás

A templomszentelés ötvenedik jubileumára készült történeti összeállításból idézek:

„Állandó problémája volt az evangélikus gyülekezetnek a lelkészlakás kérdése. Már a templom építése előtt foglalkozott a presbitérium a lelkész elhelyezésével. El is készült egy egyszerű kis lelkészlak építési terve, de az akkori idők vihara nem tette lehetővé ennek létrejöttét.

Gondolt a presbitérium egy kis ház megvásárlására is. Adódott is egy lehetőség, ami talán nem is lett volna túl messze a templomtól. Egyik presbiterünk, *Mayba Mátyás* elhalálozásával lehetőség volt a ház megvásárlására 50 ezer Ft-ért, de a lakó külön letelepedési költségét már nem tudta a gyülekezet előteremteni. *Matuz László* lelkész úr egyik gyülekezeti tagunknál jutott egy albérleti szobához, közel a templomhoz. Miután halaszthatatlanná vált a lelkész úr lakásgondjának megoldása, engedélyt kapott a gyülekezet a templomtelken egy szerény lelkészlakás – vagy inkább legénylakás – építésére. *Káldy Zoltán* püspök úr is támogatta a tervet. Az építkezés 1965-ben kezdődött meg. Az akkori lelkészünk , *Matuz László* és a presbitérium férfi tagjai ásták ki és betonozták az alapot, majd egy

kőműves testvérünk, *Melich György* építette a falakat a presbiterek segédletével.”

Ez a lakás egy szoba, étkező, főzőfülke, fürdőszoba-WC elrendezésű volt, pici belépővel. Az alapterület emlékezetem szerint kb. 45 négyzetméter volt. Már álltak a falak, fent volt a tető, amikor lelkészváltás történt.

A lelkészlakás befejezés előtt, 1966

1966-ban Matuz László megnősült, és Budapestre került, *Bolla Árpád* pedig Rákospalotáról Dunakeszire. *Matuz László* nőtlen volt, *Bolla Árpád* házasember, két gyermekkel. Így nekik az épülő ház nagyon szűkösnek bizonyult. Még idejében sikerült a tervet átdolgozni, és a félkész házat megnagyobbítani még egy szobával és egy elfogadható méretű előszobával. Később még egy teraszt is sikerült létesíteni. Ekképpen a Bolla család is elfért a lakásban. Anyagiakban a lelkészcsalád rokonsága is jelentősen hozzájárult a költségekhez kölcsön formájában, amit azután sikerült a gyülekezetnek visszafizetnie.

1980-ban Bolla Árpádék ismét Budapestre kerültek, és a lelkészlakás megüresedett. *Bolla Árpád* lelkész úr szolgálatát *Bohus Imre* fóti nagytiszteletű úr vette át. Neki volt saját lakása Fóton. Így a ház egy ideig üres volt, mígnem egy fiatal házaspár, *Varga Zoltán* és családja kapta meg. Varga Zoltánék vállalták, hogy a feleség a kántorizál, míg a család együtt a templom körüli munkákat végzi, amíg a beadott lakásigényük teljesítése meg nem valósul.

1989-ben *Bohus Imre* nagytiszteletű úr egészségi állapotára tekintettel kérte a Dunakeszi gyülekezet pásztorolása alóli felmentését. *Nyírő Olga* lelkészi munkatárs vette át a szolgálatot Bohus nagytiszteletű úrtól, és kiköltözött Budapestről a parókiára. Ebben

az időben a parókia gázkonvektoros fűtését szereltettük be, és a konyha és előszoba burkolását a lelkésznő jelentős anyagi hozzájárulásával végeztettük el. Ekkor a parókia felújítási költsége 166 ezer Ft volt.

1995-ben *Nyírő Olga* lelkésznő nyugdíjazását kérte, és elhagyta a parókiát is. *Dr. Harmati Béla* püspök úr *Mónus László* lelkész urat helyettes lelkészként Dunakeszire irányította, és ő költözött be a parókiára. Mivel a gyülekezet 1997-ben egy használt Lada Samara szolgálati gépkocsit kapott, ezért a parókia mellett egy garázst építtetett a gödi leánygyülekezet anyagi hozzájárulásával.

1999-ben alapvető felújítást kellett a parókián végezni, mert a víz- és szennyvíz-vezetékrendszer elöregedett, az elektromos vezeték egy része pedig a szabványoktól eltérő volta miatt szorult cserére. A parókia felújítási munkáihoz az egyházmegyétől kaptunk anyagi fedezetet. 1999. július 1-től *Mónus László* lelkész úr egészségügyi okok miatt nyugdíjba ment, és elköltözött.

1999. szeptemberében a gyülekezet új lelkészt kapott *Kovács László* személyében. Ő Orosházáról került Dunakeszire feleségével és három kiskorú gyermekével.

2002. Az egyik gyermek gyakori légúti megbetegedése, mely asztmás tünetekkel járt, arra engedett következtetni, hogy a rossz hőszigetelésű, nedvesedő parókia is kiváltója a betegségnek. A presbitérium megértve a lelkészcsalád aggodalmát, először a parókia teljes rekonstrukcióját határozta el. A tervezési munkálatokat *Mezei Mihály* evangélikus építészmérnök végezte el. Az anyagi forrásokra azonban nem volt a gyülekezetnek saját fedezete, ezért az akkor lehetséges Széchenyi-Terv pályázatra pályázatot készített a lelkész úr, *Karvai Ottóné* felügyelő, és világi segítőtársak aktív közreműködésével. Sajnos, a pályázatunk nem nyert támogatást.

2003. Végül az Úr különös kegyelméből az Országos Evangélikus Egyháznak az államtól kapott kárpótlási keretéből kapott a gyülekezet annyi pénzt, hogy egy teljesen új parókia épülhessen, amelyben már végre lelkészi hivatalt is helyet kapott. *Mezei Mihály* egy teljesen új tervrajzot készített igazán méltányos áron, a gépészeti munkákat pedig *Trenka Péter* okl. gáztervező gépészmérnök ter-

vezte meg. A kivitelezőt pályázati úton, egyházmegyei referenciákat is figyelembe véve választotta ki a presbitérium. A kivitelezési munkát *Baksa Attila és Társa KFT.* végezte el. A műszaki ellenőrzést *Hámor József* okl. építőmérnök végezte. A kivitelezés bruttó 37 millió Ft-ba került, az önkormányzat 3 millió Ft támogatást adott. A folyamatosan visszaigényelt ÁFA összegével pótoltuk a még hiányzó pénzeszközt, és a templom teljes belső elektromos hálózatának kicserélését, a templom belső festését végeztük el, valamint a templom bejárata előtti viakolor burkolatot készíttettünk.

Most a lelkészlakás gondja hosszú időre megoldódott, és végre van egy lelkészi hivatal is.

Új lelkészlakás lelkészi hivatallal, épült 2003-ban

Visszaemlékezések helyett

Ahogy a kiadványunkat szerkesztettem, végiggondoltam, hogy kicsiny gyülekezetünkben szolgált lelkészeink közül sokan már megérkeztek Urunkhoz.

Mezei József, Matuz László, Bolla Árpád, Nyírő Olga, Mónus László már nincsenek az élők sorában. Nem kérhetünk tőlük visszaemlékezést a Dunakeszin szolgált időkről.

Bohus Imre

Bohus Imre nagytiszteletű úr egészségi állapota nem teszi lehetővé, hogy a kiadványunk elkészítéséig írjon a Dunakeszin töltött szolgálati idejéről.

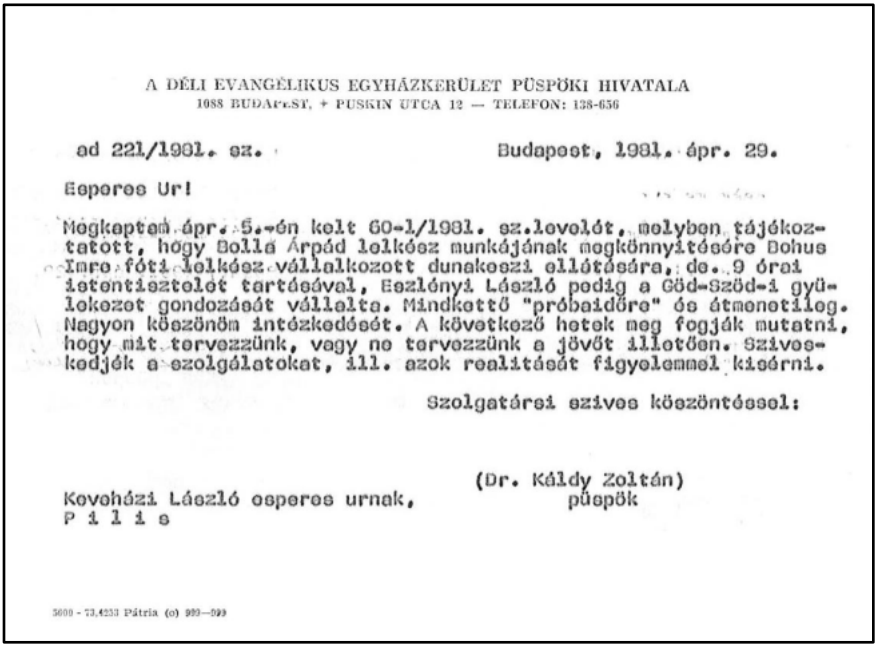

A DÉLI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET PÜSPÖKI HIVATALA
1088 BUDAPEST, + PUSKIN UTCA 12 — TELEFON: 138-656

ad 221/1981. sz. Budapest, 1981. ápr. 29.

Esperes Úr!

Megkaptam ápr. 5.-én kelt 60-1/1981. sz.levelét, melyben tájékoztatott, hogy Bolla Árpád lelkész munkájának megkönnyítésére Bohus Imre fóti lelkész vállalkozott dunakeszi ellátására, de. 9 órai istentisztelet tartásával, Eszlényi László pedig a Göd-Szöd-i gyülekezet gondozását vállalta. Mindkettő "próbaidőre" és átmenetileg. Nagyon köszönöm intézkedését. A következő hetek meg fogják mutatni, hogy mit tervezünk, vagy ne tervezzünk a jövőt illetően. Szivesskedjék a szolgálatokat, ill. azok realitását figyelemmel kisérni.

Szolgatársi szivesz köszöntéssel:

(Dr. Káldy Zoltán)
püspök

Kovaházi László esperes urnak,
P i l i s

5600 - 73.4233 Pátria (o) 999—099

Levél Káldy aláírással arról, hogy Bohus Imre látja el a Dunakesziek szolgálatát

Bohus Imrét búcsúztatja Krajczár István felügyelő

Az előrement testvérek közül Bolla Árpádnak felesége volt szíves pár sorban visszaemlékezni az 1966-1980 között Dunakeszin töltött évekre.

S ahogy kutakodtam édesapám által hátrahagyott, még nem teljesen feldolgozott hagyatékban, rátaláltam Bolla Árpád 1971-ben írt körlevelére, Bolla Árpádné visszaemlékezésére és Nyírő Olga 2003-ban írt cikkére.

Íme, közzé teszem ezeket. Az írásokból kirajzolódik, hogy elhivatottságuk volt, mint azoknak is, akikről már csak fotók maradtak ránk.

Istennek adjunk hálát, hogy közöttünk szolgáltak, s vezettek a keskeny úton.

Bolla Árpád

Evangélikus Lelkészi Hivatal Dunakeszi 41/1971. sz.

Kedves Testvérem!

Hatvannapos közelkeleti kiküldetésem után, szeretettel köszöntöm újra itthon. A libanoni Bylbostól Baalbek fenséges romjain át az Ur cédrusai felé vitt utam. Szabad időmben bejártam Iraq történelmi nevezetességű városait:Babilon, Ninive, Samarra voltak utam állomásai. Beszélgettem arab keresztényekkel és mohamedánokkal, jártam mecsetekben és részt vettem keresztény istentiszteleteken. Láttam pompás palotákat és nem messze tőle a palesztinai menekültek nyomorúságos táborait. Iraqból érkeztem, ahol magyar olajkutatók és olajbányászok dolgoznak a sivatagban és Ikarus buszok szállítják az utasokat Baghdad utcáin.

Hazaérkeztem. Néhány hét és együtt ünnepelhetjük Karácsonyt. Kívánhatunk egymásnak boldog ünnepeket, mert Jézus nem új vallási igákat hozott nekünk, hanem az irgalmas és szerető Istent. Karácsonykor Istennek Jézusban adott kinyilatkoztatását megértve lehetünk jót munkálkodó emberek kis családunkban és az emberiség nagy családjában egyaránt.

Szeretettel hívom ezért alkalmainkra.

A téli időben istentiszteletünket vasárnap és ünnepnap 10 órakor kezdjük.

Várjuk december 12-én 16,30 h-kor kezdődő szeretetvendégségünkre, melyen vetítettképes beszámolót tartok utamról.

Örömmel számolhatok be arról is, hogy karácsony első ünnepén istentiszteletünk keretében lesz egyházközségünk új vezetőségének és presbitereinek beiktatása.

Megköszönöm Testvérem hűséges és rendszeres támogatását, adományát és minden szolgálatát. Kérem hordozza továbbra is imádságban és felelősségben egész evangélikus egyházunk és ezen belül is 272 lélekszámú Dunakeszi egyházközségünk szolgálatát.

Istentől áldott békés karácsonyi ünnepeket és boldog Új Évet kíván testvéri szeretettel:

Dunakeszi, 1971. november hó *Bolla Árpád s.k.*
Lelkész

Készült a Déli Evang. Egyházkerület /Bp.VIII.
Puskin u.12./soksz. gépén. Eng.sz.2849

Bolla Árpádné visszaemlékezése:

Mindig szeretettel és szívesen gondolok a Dunakeszin eltöltött 14 évre. Férjemnek ez a gyülekezet volt az első önálló szolgálati helye. Dunakeszi akkor még Újpesthez tartozott, év végén ott kellett az anyakönyvbe bevezetni a kazuális szolgálatokat.

1966 decemberében, hóesésben, lovas kocsival költöztünk ki Rákospalotáról 2 gyermekkel, és vártuk a harmadik érkezését. A lakk nem száradt meg a parkettán, ezért az első éjszakákat az alagsorban töltöttük. A gyerekek még Rákospalotára jártak iskolába. Megnyugtató volt, hogy Éber Zsuzsi kísérte őket a vonaton. Főleg elsős kisfiamra, Ákosra kellett vigyázni. A parókia nem volt túl nagy, de a cserépkályhák jól befűtötték, és volt már fürdőszobánk is.

Kicsi volt a gyülekezet, a templom homlokzatáról hullott a vakolat, de a lelkész a melegszívű, egyházukért áldozatokat vállaló gyülekezeti tagokkal a lehetetlent is sokszor megoldotta.

Emlékszem a karácsonyi vásárokra, ahol Krajczár István és Adámi Pál nagyon szép famunkáit, dobozait is árultuk, hogy bevételhez jussunk.

Emlékszem Hesp Vali néni gyönyörű virágaira az oltáron, és a ragyogóan tiszta oltárterítőkre. Éber Ottóné, Margit verseivel, és szavalataival gazdagította szeretetvendégségeinket. És emlékszem Kovács Dénes bácsi szép hangjára, amikor nagypénteken a presbiterek a passiót adták elő. Miután Pfandler Károly lett a pénztáros,

csodálatos módon mindig volt pénz a legszükségesebbekre. Igaz, ebben a kert végében megnyílt virágüzlet is sokat segített.

Nemrégiben kezembe került férjem 1967. évi prédikációs füzete és a szeretetvendégségekről vezetett füzet az előadók és a résztvevők neveivel. Sok év telt el azóta. A régiek közül sajnos már kevesen élnek…

Nagyon nehezen, sírva búcsúztunk Dunakeszitől, a számunkra oly kedves gyülekezettől. Búcsúzóul álljon itt férjem 1966. szeptemberi beiktatásának zárszava:

„Nekünk mindannyiunknak meg kell jelennünk Krisztus ítélőszéke előtt, de nem magunkban fogunk állni. Jézus ott is, akkor is kegyelmes Istenünk lesz.”

Bolla Árpádné

Nyírő Olga

Nyírő Olga:

Szomszédolás

Mily jó és mily gyönyörűséges, amikor együtt lakoznak az atyafiak…”
(Zsolt.133,1)

Bizony, igaz ez az ige! Hát még, amikor egy egész falu hitet vall! Ilyen faluban – Csomádon – helyettesítettem két hónapig télen, a lelkész betegsége miatt.

Szinte az egész falu evangélikus, szép nagy templommal és nagyon rendezett gyülekezeti élettel. Csodálatos volt számomra, amikor egy ízben a lelkész felesége hozott haza autóval, és nyitva hagyta a paróchia kapuját bátran, hiszen szemben is evangélikusok laknak, ők majd „ránéznek” amíg ő nincs otthon. Micsoda bizalomkeltő légkör! Nincs betörés, nincs tolvajlás, egymásra vigyáznak.

Vasárnaponként a nagy templom megtelik, az ének zeng, hangzik az ige – a hétköznapi alkalmakat a lelkész felesége tartotta. Mindenütt rend és tisztaság. Bizony, kicsit irigy voltam, amikor

hazagondoltam saját nagy „falunkra”, a sok szemétre és a nagyvárosiasan veszélyeztetett légkörre.

A gyülekezet gazdag. Tagjai általában gazdálkodók, és amit megtermelnek, azt viszik a piacra. Igen szorgalmasak, sokat dolgoznak, ez meg is látszik a házuk táján. Adakozók, a templomi offertóriumon (perselypénz) túl minden évben tartanak úgynevezett „áldozati vasárnapot”, amikor a maguk adományát egy borítékban a templomban elhelyezett tányérba teszik a gyülekezet részére, névvel. Komoly, szép összeg jön így összeg.

A lelkésszel beszélgetve kiderült, hogy azért a gyülekezet összlétszámához arányítva ott sem járnak többen a gyülekezetbe, mint nálunk. De egymást ismerik, összetartanak, a vasárnapot a gyülekezetbe járók megünneplik, nem dolgoznak. Sokkal több a templomban a férfi, mint itt, nálunk. Tudatos evangélikus emberek, Jó nekik, hogy ilyen kincs birtokosai, hogy szinte mind hittestvérek? Bizony, nagy ajándék, őrzik is!

De azután arra gondoltam, hogy nekünk talán ugyanilyen nagy ajándék Istentől, hogy szinte missziói területen élünk! Dunakeszin minden egyháztagnak missziói megbízása van, és ez Istenünk bizalmát fejezi ki irántunk. Nekünk úgy kell megélnünk a hitünket, amit a szánk vall, hétköznapon és vasárnap egyaránt, hogy a sok pogány és Istent kereső, életcélt kereső ember, akik között lakunk, meglássa:van életünknek Gazdája, és így célja is! Őhozzá tartozni, Vele élni öröm. Nélküle megoldatlan lenn az életünk – de Ő él! Vele az élet reményteli.

A keresztény hit igazából kapcsolat két élő személy:Jézus Krisztus és közöttem. Ahol ez a kapcsolat él, ott öröm van és belső békesség. Ahol ez a kapcsolat nincs meg, ott hihetnek, tehetnek emberek bármit, ott nincs kereszténység. Vajon tudatában vagyunk-e annak, mit is jelent nekünk Krisztushoz tartozni?

Emlékképek a gyülekezet életéből

A templomszentelés 20 éves jubileuma, 1959

Presbitérium, 1963

A fasoriak vendégüllátása, 1970

Virágh Gyula esperes látogatása, 1974

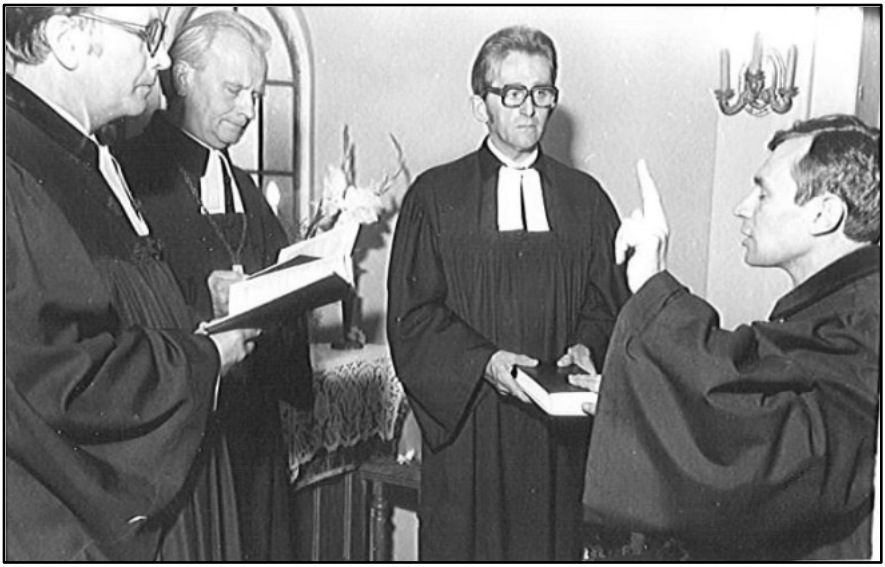

Adámi László lelkészi felszentelése, 1978

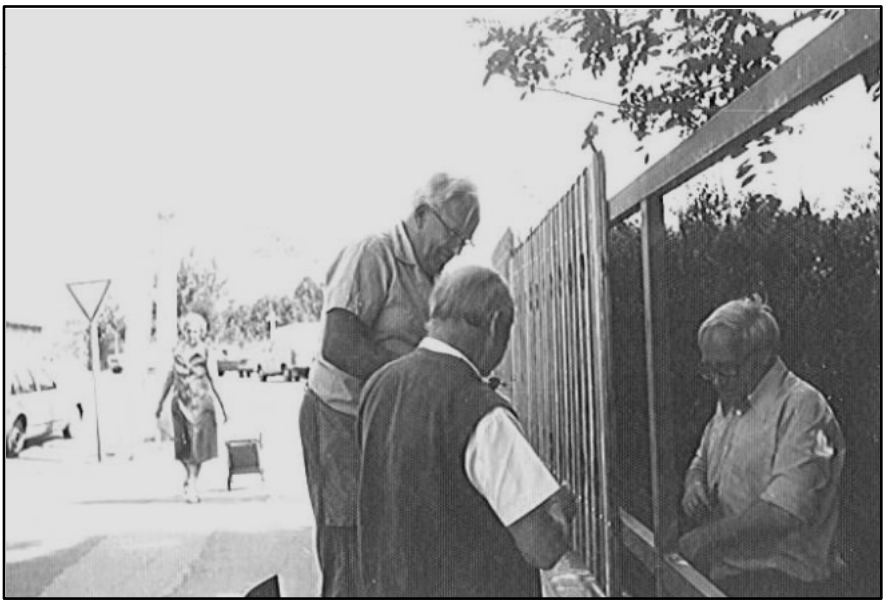

Kerítésépítés, 1988

A templom alagsori ablakai

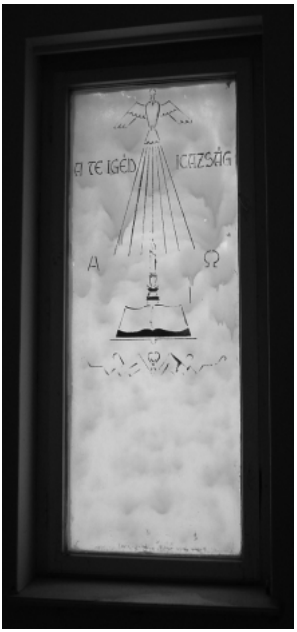

ÉN
VAGYOK
A
SZŐLŐTŐ

Zárszó helyett…

Szóljon az ének! Zengjen a hála!

Túrmezei Erzsébet verse (1986)

Évek suhannak, századok szállnak…
tovatűnt tegnap üzen a mának.
Előttünk jártak, rég célhoz értek,
Hitvalló ősök emléke ébred…
Emléke annyi régi csodának!
S dicséret zendül és hála árad.

Mert felidézni és számba venni
ezen a földön nem tudja senki,
annyi év alatt mit végzett itt lenn
e szent hajlékban az élő Isten.

Kegyelme árja hány szívbe áradt…
új erőt hányszor lelt itt a fáradt…
hányszor törölt le keze könnyeket….
hányan nyertek új, boldog életet,
bűnbocsánatot és békességet.

Földi feljegyzés annyi elégett….
de Isten égi statisztikája
századok minden viharát állja.

Ő nem felejti, Ő számon tartja
kinek volt e ház reménység partja,
kinek otthona, szent menedéke.

Krisztus szavából áradt a béke.
Ő maga szólt itt! Ő maga járt itt!
Lelkével Ő tett annyi csodát itt.

Ma sincs új élet, béke, csak nála.
Szóljon az ének! Zengjen a hála!
Hisz ma is itt jár, hogy megsegítsen!

Te háromságos egy örök Isten,
Ezért a drága házért is áldunk!.....

S új csodák felé indul a lábunk.

Nyomdai munkák:
FÉBÉ KFT
Felelős vezető: Endreffy Attila
2081 Piliscsaba, József A. u. 7-9.
Tel.: 26 / 373-423